

6.BEYYİNE SURESİ

Sureyi Tanıyalım

Adı: Beyyine suresi	
Nüzul sırası: 101	**Ayet sayısı:** 8
Mekkî – Medenî: Medenî	**Mushaftaki sırası:** 98
Temel kavramlar: ehl-i kitap, şirk, beyyine, suhuf, kütüb, kayyime, ihlâs, hanif, beriyye, adn	

مَدَنِيَّةٌ سُورَةُ الْبَيِّنَةِ اٰيَاتُهَا ٨

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِك۪ينَ مُنْفَكّ۪ينَ حَتّٰى
تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿١﴾ رَسُولٌ مِنَ اللّٰهِ يَتْلُوا صُحُفًا مُطَهَّرَةً ﴿٢﴾ ف۪يهَا كُتُبٌ
قَيِّمَةٌ ﴿٣﴾ وَمَا تَفَرَّقَ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُمُ
الْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾ وَمَٓا اُمِرُٓوا اِلَّا لِيَعْبُدُوا اللّٰهَ مُخْلِص۪ينَ لَهُ الدّ۪ينَ حُنَفَٓاءَ
وَيُق۪يمُوا الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوا الزَّكٰوةَ وَذٰلِكَ د۪ينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾ اِنَّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا
مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِك۪ينَ ف۪ي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِد۪ينَ ف۪يهَا اُو۬لٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ
الْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾ اِنَّ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اُو۬لٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ
﴿٧﴾ جَزَٓاؤُ۬هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِد۪ينَ
ف۪يهَٓا اَبَدًا رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿٨﴾

BİLGİ KUTUSU

Resulullah (s.a.v.), peygamber olarak gönderilmeden önce Arap Yarımadası'nda kâfir iki grup vardı. Birincisi "ehl-i kitap" olanlar, ikincisi "müşrikler"dir. Ehl-i kitaptan maksat, tahrif edilmiş olsa da ellerinde ilahi bir kitap bulunan ve ona inanan kimselerdir. Genel manada söyleyecek olursak Yahudi ve Hıristiyanlardır. Kur'an-ı Kerim Yahudilerin "Uzeyr Allah'ın oğludur." diyerek küfre düştüklerini (bk. Tevbe suresi 30. ayet); Hıristiyanların da "Allah Meryem oğlu Mesih'tir." (bk. Mâide suresi, 17. ayet) ve "Allah üçün üçüncüsüdür." (bk. Mâide suresi, 73. ayet) diyerek kâfir olduklarını haber verir. Aslı itibariyle bunların dinleri de tevhid dini olmakla birlikte, sonradan bunu bozmuşlardır. Müşriklerden maksat ise hiçbir peygambere inanmayan ve hiçbir kitabı bulunmayan kimselerdir. Bunların asıl dini de şirk diniydi. Tevhidi kesinlikle red ve inkâr ediyorlardı.

Rahmân, Rahîm Allah'ın ismiyle...

1. Kâfir olan ehl-i kitap ve müşrikler, kendilerine apaçık delil gelinceye kadar içinde bulundukları inkâr hâlinden ayrılacak değillerdi.

Beyyine; Hakkın batıldan ayırt edildiği açık bir delil demek olup beyan kelimesinden alınmıştır. Beyan ise bir şeyin ortaya çıkması veya bir şeyi ortaya çıkarma demektir. Burada beyyine kelimesiyle anlatılmak istenen resül veya Kur'an'dır. Çünkü o, hakkı beyan etmektedir.[54]

Ehl-i kitap ve müşrikler, Peygamberimiz (s.a.v.) gönderilmeden önce küfür üzere bulunuyorlardı. Çünkü onları doğru bir inanca çağıracak ne önlerinde ilahi bir rehber, bir peygamber vardı; ne de ellerinde onlara doğru inancı öğretecek bozulmamış, sağlam ilahi bir kitap kalmıştı. Hepsi bir şekilde yanlış bir yola saparak küfre düşmüşlerdi. Öyle koyu bir küfür karanlığı içinde bulunuyorlardı ki eğer Allah Teâlâ (c.c.) merhamet buyurup, hakikatin apaçık bir delili olan Âhir Zaman Peygamber'i (s.a.v.) göndermeseydi, onlar kıyâmete kadar o küfür karanlığı içinde kalacaklar, bütün benlikleriyle sarıldıkları o küfür hâlinden hiçbir zaman ayrılıp kurtulmaları mümkün olmayacaktı.[55]

ARAŞTIRALIM

Kur'an'ın yüceliği ve sahifelerinin temizliği açısından;

"O Kuran çok şerefli, son derece yüksek ve tertemiz sahifelerdedir."

(Abese suresi, 13-14. ayetler)

"Doğrusu o, çok şerefli bir Kur'an'dır. O, Levh-i mahfuzdadır."

(Buruc suresi, 21-22. ayetler)

Ayetlerini araştırınız.

54 Vehbe Zuhayli, Tefsiru'l-Münir, C 15, s. 584-585.
55 Çelik, Hakk'ın Daveti, C 5, s. 545.

2. Bekledikleri o delil, Allah (c.c.) tarafından gönderilen bir peygamberdir ki onlara tertemiz Kur'an sayfalarını okumaktadır.

İbn Abbas'a (r.a.) göre ayette geçen mutahhara/tertemiz" kelimesi, "yalandan, şüpheden, iki yüzlülükten ve sapıklıktan arınmış" demektir.

Katade ise bu kelimeyi "batıldan yana temiz" şeklinde yine "yalandan, şüphelerden, küfürden tertemiz kılınmış" diye açıklamıştır ki hepsinin anlamı aynıdır.[56]

3. Onun okuduğu sayfalarda her bakımdan mükemmel, dosdoğru ve çok kıymetli hükümler bulunmaktadır.

Zeccâc *kayyime* kelimesini "Kendisinde eğriliğin bulunmadığı ve hakkın batıldan ayırt edildiği dosdoğru şey" şeklinde tefsir etmektedir.

Bir başka yoruma göre *kayyime* kelimesi, o temiz sahifelerde olduğu haber verilen hükümlerin, hüccet ve delil olma bakımından bağımsızlık arzeden deliller olduğunu belirtmektedir.[57]

Gerçekten de Kur'an, her türlü yalan, şüphe, sapıklık, yanlışlık ve eksikliklerden uzak tertemiz sahifelerden ibaret olan; içinde en sağlam, dosdoğru, hakkı bâtıldan ayıran ayetler, ilahi hükümler bulunan bir kitaptır.

4. Ehl-i kitap, kendilerine o apaçık delil geldikten sonra onun hakkında anlaşmazlığa düştüler.

Aslında ehl-i kitap, yani Yahudi ve Hıristiyanlar, kitaplarının verdiği bilgilere dayanarak âhir zamanda bir peygamber geleceğini bekliyorlardı. Onun sahip olduğu vasıfları ve hususiyetleri biliyorlardı. Onu, kendi öz oğullarını tanıdıkları gibi tanıyorlardı.[58] Fakat o peygamberin de yine kendilerinden geleceğini umuyorlardı.

Hatta onlar, müşrik kabilelerle yaptıkları savaşlarda "Ey Rabbimiz! Ahir zamanda göndermeyi vaadettiğin o peygamber hakkı için senden bizi muzaffer kılmanı diliyoruz." diye dua ediyorlardı. Fakat, Allah Teâlâ (c.c.), onların dualarında zikrettikleri Hz. Muhammed'i (s.a.v.) peygamber olarak gönderince, O'nun peygamberliğini ve getirdiği kitabı inkâr ettiler. Bunun üzerine Hak Teâlâ: **"Allah (c.c.) tarafından onlara ellerindeki Tevrat'ı doğrulayan bir kitap gelince, onu inkâr ettiler. Hâlbuki daha önce bu kitabı getirecek Pey-**

NOT EDELİM

Allah Teâlâ (c.c.), ehl-i kitabın ayrılığa düşme sebebini şöyle haber verir:

"Şüphesiz Allah (c.c.) katında tek makbul din İslam'dır. Ehl-i kitap, ancak kendilerine Peygamber'in hak olduğuna dair bilgi geldikten sonra, aralarındaki kıskançlık yüzünden anlaşmazlığa düştüler. Artık kim Allah'ın (c.c.) ayetlerini inkâr ederse, şunu bilsin ki Allah (c.c.), elbette hesabı çok çabuk görendir."

(Âli İmran suresi, 19. ayet)

56 Kurtubi, el-Cami, C 19, s. 251-256.
57 Fahruddin Râzi, Mefâtihu'l-Gayb, C 23, s. 306.
58 bk. Bakara suresi, 146. ayet.

gamber'i bekliyor ve onun hürmetine inkârcılara karşı gâlibiyet ve fetih dileyip duruyorlardı. İşte Tevrat'tan öğrendikleri o bilgileri muşahhas hâlde karşılarında görünce, onu inkâr ettiler. Allah'ın lâneti bu kâfirlerin üzerinedir."[59] ayetini indirdi.[60]

5. Hâlbuki onlara da ancak taat ve ibadeti yalnızca Allah'a (c.c.) has kılıp sadece O'nun rızasını hedef alarak, bâtıl dinleri terk edip dupduru bir tevhid inancı içinde sadece Allah'a (c.c.) kulluk etmeleri, namazı dosdoğru kılmaları ve zekâtı vermeleri emredilmişti. İşte sağlam, dosdoğru ve kıyâmete kadar bâkî kalacak din budur!

Hz. Adem'den (a.s.) beri tüm peygamberlerde devam eden; sağlam, dosdoğru ve ebedî olan, Hak katında da en makbûl din olan İslam'ın temel esasları şunlardır:

Dini yani ibadet ve itaati yalnızca Allah'a (c.c.) has kılarak sadece O'na kulluk etmek; ibadette hiçbir şeyi O'na ortak koşmamak.

Şirk şüphesi taşıyan her türlü sapık inanç, düşünce ve görüşten uzaklaşıp Allah'ın (c.c.) birliğine inanmak, tek olan Allah'a yönelmek, O'na tapmak.

Namaz kılmak. Çünkü namaz Allah'a (c.c.) saygının en yüksek ifadesidir.

Müslüman Allah'ın rızasını kazanmak için namaz kılar.

Zekât vermek. Çünkü zekât insana şefkat ve sevginin en mühim ifadesidir.

Bu esaslara aykırı inanç ve amellerin dinde yeri yoktur. Hâlbuki ehl-i kitabın o zaman sahip oldukları dinî anlayışta bu esasların hepsi bozulmuştu. Batıl inançlar ve bozuk ameller her tarafı sarmıştı. Çünkü onlar, kitaplarını bizzat kendi elleriyle tahrif etmiş, ondaki doğru esasları değiştirmiş ve aslında olmayan pek çok şey ona ilave etmişlerdi. Neyin doğru neyin yanlış olduğu birbirine karışmıştı. İşte gelen son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.) ve getirdiği ebedî hidayet güneşi

59 Bakara suresi, 89. ayet.
60 Vâhidî, Esbâbu'n-nüzûl, s. 31.

Kur'an-ı Kerim, bütün bu yanlışları düzeltmiş ve en doğru dini apaçık bir güneş gibi yeniden bütün insanlığın önüne koymuştur.

6. Şüphesiz kâfir olan ehl-i kitap ve müşrikler cehennem ateşine girecek ve orada ebediyen kalacaklardır. Onlar yaratılmışların en kötüsüdür.

İster ehl-i kitap ister müşrik ister hangi sapık inanç sahibi olursa olsun, Peygamberimiz'in (s.a.v.) tebliğ ettiği İslam doğru bir şekilde kendilerine ulaştığı hâlde ona ve getirdiği dine inanmayanlar, yaratıkların en kötüleridir, en şerlileridir. Bunlardan daha kötü, daha şerli ve daha bayağı hiçbir varlık yoktur. Bunlar hayvanlardan da daha düşük seviyededirler. Çünkü hayvanlara akıl ve irade verilmemiştir. Hâlbuki bunlar akıl ve irade sahibi oldukları hâlde haktan yüz çevirmektedirler. Eğer onlar, bu küfür hâlleri içinde ölürlerse ebedî olarak cehenneme gideceklerdir.

7. İman edip sâlih ameller yapanlar ise yaratılmışların en iyisidir.

8. Onların Rableri katındaki mükâfatları, altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları sonsuz nimet ve mutluluk diyârı olan Adn cennetleridir. Allah onlardan râzı olmuştur, onlar da Allah'tan (c.c.). Bu mükâfat, Rabbinden korkup kalpleri O'nun saygısıyla ürperenler içindir.

Ayette cennete girebilmenin bir şartı olarak da haşyet kelimesi kullanılmaktadır. "Haşyet", Allah'a sevgi ve saygı sonucunda meydana gelen, içi saygı ve hürmet dolu bir korkudur. Haşyet; insanı güzel bir şekilde itaate sevk eden, onu ihsan seviyesine yaklaştıracak yüksek bir aşk heyecanı uyandıran pek güzel bir ruh hâlidir. Nitekim bu hâli yaşayanlar hakkında:

"Onlar, yaptıkları her iyiliği ve işledikleri her ameli, kalpleri her an Rablerine dönüyor olmanın haşyetiyle ürpererek yaparlar" buyrulur.[61]

Hikmetin başı Allah'tan korkmak olup, bunun derecesi ilim ve marifetin derecesi nispetindedir. Bu sebepledir ki **"Gerçek şu ki kulları içinde ancak âlimler, Allah'tan gerektiği gibi korkarlar"**[62] buyrularak bu gerçeğe işaret edilir. Demek ki cennet ve rıdvana ermek için gerçek bir ilim, irfân, marifet ve insanı devamlı günahlardan uzaklaştırıp Rabbine yaklaştıracak güzel amellere yönlendiren şiddetli bir korku lazımdır.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

Adn kelimesi, bir yerde kalmak, ikamet etmek kökünden gelmektedir. Dolayısıyla "Adn cennetleri" cennetin ikamet edilmeye layık iç, orta ve güzel taraflarıdır. Hatta bunun, nimetlerin, emniyetin ve selametin merkezi, ortası, kaynağı manasında, "ma'den" kökünden olduğu da söylenmiştir.

(Fahreddin razi, Mefatihu'l-Gayb, C. 23, s. 325)

61 Müminun suresi, 60. ayet.
62 Fâtır suresi, 28. ayet.

SORALIM-CEVAPLAYALIM

Beyyine kelimesinin anlamı nedir ve ayette bu kelimeyle kim kastedilmiştir?

Peygamberimizin (s.a.v.) okuduğu tertemiz sahifelerden maksat nedir?

Peygamberimiz (s.a.v.) geldikten sonra ehl-i kitabın ayrılığa düşmesinin sebebi nedir?

Gerçek bir dinin temel esasları nelerdir?

Adn cenneti ne anlama gelmektedir?

Haşyet kelimesi ne anlama gelmektedir?

İLKELER ÇIKARALIM

Beyyine suresiyle ilgili ilkeler çıkaralım:

• İnsanlık aleminde dinî uyanışın ve aydınlanışın esas sebebi Peygamberimizin gönderilmesi olmuştur.

• Ehl-i kitabın inanmamasının sebebi kendi yanlış anlayışları ve içlerinde taşıdıkları olumsuz duygularıdır.

• Gerçek din Hz. Adem'den (a.s.) Peygamberimiz'e (s.a.v.) kadar hep aynı şekilde değişmeden gelmiştir.

• İnsanı en değersiz kılan hatta hayvanlardan daha aşağı bir duruma iten sebep küfürdür.

• Cennete girmenin şartı iman, sâlih amel ve Allah korkusudur.

• ....

• ....

• ....

• ....

• ....

• ....